



KANCELARIA ADWOKACKA
KAROL KOLANKIEWICZ



ODPOWIEDZIALNOŚĆ PRAWNA LEKARZA

w związku z wykonywaniem zawodu

rodzaje odpowiedzialności

1. cywilna

2. karna

gdy czyn stanowi przestępstwo

3. zawodowa

gdy czyn narusza KEL lub przepisy dot. wykonywania zawodu

4. pracownicza

porządkowa / materialna

przesłanki odpowiedzialności prawnej

**co do zasady lekarz nie odpowiada za brak rezultatu lub ryzyko
ma obowiązek starannego działania**

zdarzenie wywołujące szkodę / skutek + szkoda / skutek (o ile następuje)

+

**adekwatny związek przyczynowy między zdarzeniem
a szkodą / skutkiem**

+

wina lekarza (niedochowanie należytej ostrożności)

przesłanki odpowiedzialności prawnej

musi udowodnić:

1. **pacjent** (powód w procesie cywilnym)
2. **prokurator** (w sprawie karnej)
3. **rzecznik odpowiedzialności zawodowej** (przed sądem lekarskim)
4. **pracodawca**



wina

ELEMENT OBIEKTYWNY

niezgodność działania z obowiązującymi regułami

-> zasady wiedzy medycznej doświadczenia i deontologii zawodowej

„WZORZEC” LEKARZA

ELEMENT SUBIEKTYWNY

postawienie zarzutu niewłaściwego „nastawienia psychicznego” sprawcy szkody

-> umyślność / nieumyślność

**!! kiedy można postawić, zarzut,
że lekarz mógł i powinien był zachować się inaczej !!**

wina lekarza

na skutek naruszenia któregokolwiek z obowiązków prawnych

działanie zgodnie ze sztuką / prawa pacjenta / obowiązki prawne

szeroko rozumiana bezprawność

-> sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem prawnym,

w tym m.in. na skutek naruszenia zasad współżycia społecznego - dobrych obyczajów, kiedy zachowanie, choć nie narusza żadnej normy prawnej, to przekracza potrzebę ostrożności wymaganą przez zasady współżycia między ludźmi



KANCELARIA ADWOKACKA
KAROL KOLANKIEWICZ

należyta staranność

lekarz = profesjonalista

staranność w stopniu wyższym

od tej wymaganej w „zwykłym” życiu codziennym

oczekiwanie zwiększonego zaangażowania w działaniach

= większa zapobiegliwość, rzetelność i dokładność



KANCELARIA ADWOKACKA
KAROL KOLANKIEWICZ

należyta staranność

**zastosowanie wiedzy medycznej
odpowiedniej do danego przypadku**

**interwencja we właściwym czasie
i z odpowiednią intensywnością**

rzetelne prowadzenie dokumentacji medycznej

**przeciwieństwem -> nieuzasadniony pośpiech
/ nieuzasadnione wyczekiwanie na rozwój wydarzeń**



KANCELARIA ADWOKACKA
KAROL KOLANKIEWICZ

szkoda / skutek

na skutek przedłużonego leczenia

utrata zarobków / premii

koszty przekwalifikowania do innego zawodu

jeżeli poszkodowany stał się inwalidą

zwiększone koszty

zmiana diety / koszty opieki / stałe przejazdy / leczenie / rehabilitacja

uszczerbek na zdrowiu

np. pozostawienie w jamie brzusznej ciała obcego / pozostawienie korzenia zębowego po wadliwej ekstrakcji / pozostawienie złamanego narzędzia / wstrząs po zażyciu zapisanego leku, na który pacjent jest uczulony / nadmierne blizny na ciele

szkoda niemajątkowa → krzywda

ocena zakresu krzywdy zawsze należy do sądu

**nie można w prosty sposób „obliczyć” cierpień
-> sąd może przyznać odpowiednie zadośćuczynienie**

także za przemijające znoszenie cierpień psychicznych

przykłady z różnych spraw:

pacjent „zamyka się w sobie” / stał się nerwowy / stres związany z pobytem w szpitalu / niemożność uprawiania sportów, czy uczestnictwa w wydarzeniach rodzinnych typu wesele, chrzciny / utrata więzi rodzinnej -> gdy śmierć pacjenta

związek przyczynowo-skutkowy
między zawinionym zachowaniem lekarza
(nieprofesjonalnym, niestarannym)
a szkodą powstałą u pacjenta

nie wymaga się, aby związek przyczynowy
został ustalony w sposób pewny – także, jeżeli zdarzenie pośrednio
stworzyło warunki przychylne do powstania szkody

wystarczające może być udowodnienie, że nakazane działanie
(zasady sztuki, praktyka lekarska) **znacznie zmniejszyłoby prawdopodobieństwo**
wystąpienia szkody

o r z e c z n i c t w o

W tzw. "procesach lekarskich" ustalenie w sposób pewny związku przyczynowego pomiędzy postępowaniem lekarza a powstałą szkodą jest najczęściej niemożliwe, gdyż **w świetle wiedzy medycznej w większości wypadków można mówić tylko o prawdopodobieństwie** wysokiego stopnia, a rzadko o pewności, czy wyłączności przyczyny.

wyrok SN z dn. 17 października 2007 r. II CSK 285/07

o r z e c z n i c t w o

Przy istnieniu kilku współprzyczyn szkody, z reguły ściśle ich rozdzielenie nie jest możliwe, dlatego **wystarczy ustalenie z dużym stopniem prawdopodobieństwa, jaki był wpływ każdej z nich na powstanie szkody.**

W procesach medycznych, często niemożliwe jest udowodnienie istnienia stanu, skutkującego odpowiedzialnością placówki medycznej, ale dla przypisania tej odpowiedzialności wystarczy istnienie wysokiego stopnia prawdopodobieństwa zdarzeń, z których powód wywodzi swe żądanie.

wyrok SA w Szczecinie z dn. 17 czerwca 2009 r. sygn. I ACa 771/08

orzecznictwo

W procesach lekarskich nie jest konieczne wykazanie związku przyczynowego o charakterze bezpośrednim i stanowczym lecz wystarczy ustalenie odpowiednio wysokiego stopnia prawdopodobieństwa wystąpienia następstw typowych.

Jednak nawet tak rozumiany **związek przyczynowy** [...] **musi zachodzić pomiędzy** zawinionym, a więc **nieprofesjonalnym** i niestarannym **zachowaniem** pracowników strony pozwanej **a szkodą** powstałą u pacjenta.

wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 maja 2018 r., sygn. I ACa 1184/17

błąd lekarski / medyczny

**działanie lub zaniechanie lekarza w sferze diagnozy
i terapii sprzeczne z zasadami wiedzy medycznej
w zakresie dla lekarza dostępnym**

z uwzględnieniem całokształtu okoliczności istniejących w chwili dokonywania zabiegu medycznego, a zwłaszcza tych danych, którymi lekarz dysponował lub mógł dysponować

mając na uwadze wymagania aktualnej wiedzy i nauki medycznej oraz powszechnie przyjętej praktyki lekarskiej

błąd organizacyjny / techniczny

uchybienia organizacyjne, techniczne, administracyjne, których skutkiem jest szkoda / uszkodzenie ciała

przykłady:

- zła identyfikacja chorego poddanego operacji
- pozostawienie ciała obcego w polu operacyjnym
 - transfuzja krwi nieodpowiedniej grupy
 - użycie niesprawnego sprzętu medycznego
 - podanie niewłaściwych leków

orzecznictwo

Fakt, że dana operacja nie zakończyła się powodzeniem nie zawsze oznacza, iż lekarz popełnił błąd medyczny,

jeżeli z okoliczności wynika, że proces diagnostyczno-leczniczy pacjenta w czasie hospitalizacji był zgodny z aktualną wiedzą medyczną i przeprowadzony został z należytą starannością.

[wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 3.12.2019 r., II OSK 2989/19](#)

o r z e c z n i c t w o

Odpowiedzialność lekarza (zakładu leczniczego) nie zależy do tego, czy świadczenia mają charakter odpłatny, czy nieodpłatny,

nie ma bowiem podstaw prawnych do różnicowania staranności lekarza i odpowiedzialności w postępowaniu diagnostycznym, leczniczym i rehabilitacyjnym.

[wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 09.03.2016r., I ACa 817/15](#)

dokumentacja jako cenny dowód

prawidłowo prowadzona dokumentacja medyczna może być kluczowym elementem obrony lekarza przed nieuzasadnionymi roszczeniami pacjentów / oskarżeniami

bardzo często stanowi podstawę wydania opinii przez biegłych z dziedziny medycyny

wiarygodność dokumentacji podlega konfrontacji z zeznaniami świadków / stron / dokumentacją sporządzaną przez pielęgniarki/fizjoterapeutów

dokumentacja jako cenny dowód

**prawidłowo zgromadzona dokumentacja medyczna
jest wystarczającym uzasadnieniem dla decyzji o konieczności podjęcia
pewnego rodzaju zabiegu operacyjnego / wykonania diagnostyki**

**może być przedstawiona jako dowód zobiektywizowany,
taki, który oddaje stan faktyczny
w sposób niezniekształcony intencjami procesowymi stron**

rzetelna dokumentacja medyczna jest dowodem, który powstał zanim doszło do sporu pomiędzy pacjentem a lekarzem / zeznania stron procesu są zawsze składane w sytuacji, w której są one zainteresowane pewnym rozstrzygnięciem, co rzutuje na ich ocenę



dokumentacja jako cenny dowód

stwierdzenia zawarte w prawidłowo prowadzonej i starannej dokumentacji medycznej są w praktyce bardzo trudne do podważenia

niezwykle trudno po kilku latach udowodnić, że wbrew temu co zanotowano w dokumentacji u pacjenta wystąpił albo nie wystąpił określony objaw / że leczenie nie przyniosło poprawy, gdy w dokumentacji medycznej odnotowano poprawę stanu zdrowia

brak staranności w prowadzeniu dokumentacji medycznej:

- **w znacznym stopniu utrudnia proces dowodowy**
przed sądami badającymi prawidłowość postępowania leczniczego
- **może przyczynić się do poniesienia odpowiedzialności**
przez podmiot medyczny bądź indywidualnej odpowiedzialności lekarza **wobec pacjenta**



KANCELARIA ADWOKACKA
KAROL KOLANKIEWICZ

ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA LEKARZA

w związku z wykonywaniem zawodu

odpowiedzialność karna

**konsekwencje prawne popełnienia przestępstwa
> określone przez przepisy karne**

przepisy karne zawarte w wielu ustawach

ODPOWIEDZIALNOŚĆ OSOBISTA

zasady odpowiedzialności

zasada domniemania niewinności

oskarżonego uważa się za niewinnego,
dopóki jego wina
nie zostanie udowodniona
i stwierdzona prawomocnym wyrokiem

in dubio pro reo

nie dające się usunąć wątpliwości
rozstrzyga się na korzyść oskarżonego

zasada prawdy materialnej

decyzje procesowe powinny opierać się na
prawdziwych ustaleniach faktycznych

zasada obiektywizmu

obowiązek badania oraz uwzględniania
okoliczności
na korzyść, jak i na niekorzyść
oskarżonego

lekarz jako gwarant

lekarz udzielający świadczeń zdrowotnych
jest **gwarantem bezpieczeństwa pacjenta**

**szczególny prawny obowiązek
troszczenia się o pacjenta**

w tym zapobiegania negatywnym skutkom dla jego zdrowia i życia

**OBOWIĄZEK ZACHOWANIA OSTROŻNOŚCI
wymaganej w konkretnych okolicznościach**

lekarz jako gwarant

- umowa o pracę / umowa cywilnoprawna
o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej
np. w szpitalu, w pogotowiu ratunkowym, czy w przychodni
- **bezpośrednia umowa z pacjentem o udzielanie świadczenia zdrowotnego**
np. w ramach prywatnej praktyki lekarskiej
 - na mocy przepisów ustawy
np. w razie wprowadzenia stanu klęski żywiołowej

o r z e c z n i c t w o

Podstawową powinnością prawną lekarza jako gwaranta w rozumieniu art. 9 § 2 k.k. jest zachowanie „ostrożności wymaganej w danych okolicznościach” [...] → w jakich oskarżony przystąpił do wykonania zabiegu chirurgicznego, polegającego na zaopatrzeniu rany szarpanej uda z uszkodzeniem mięśni i ścięgien. Do wykonania zabiegu nie wolno było przystąpić bez sprawdzenia, czy nie istnieje zagrożenie powikłania w postaci powstania zatoru zakrzepowego. Do tego obligowały oskarżonego, jako chirurga, standardy profilaktyki przeciwzakrzepowej. Naruszenie tej powinności oznaczałoby ewidentne niezachowanie ostrożności wymaganej w zaistniałych okolicznościach.



przestępstwo

**czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę
obowiązującą w czasie jego popełnienia**

społeczna szkodliwość wyższa niż znikoma

czyn zawiniony

umyślność / nieumyślność

Czyn zabroniony popełniony jest **UMYŚLNIE**,
jeżeli sprawca **MA ZAMIAR** jego popełnienia,
to jest chce go popełnić albo **PRZEWIDUJĄC** możliwość jego
popełnienia, NA TO SIĘ GODZI

Czyn zabroniony popełniony jest **NIEUMYŚLNIE**,
jeżeli sprawca **NIE MAJĄC ZAMIARU** jego popełnienia, popełnia go
jednak **NA SKUTEK NIEZACHOWANIA OSTROŻNOŚCI** wymaganej
w danych okolicznościach, mimo że możliwość popełnienia tego czynu
przewidywał albo mógł przewidzieć

umyślność / nieumyślność

Kto zabija człowieka, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 8, karze 25 lat pozbawienia wolności albo karze dożywotniego pozbawienia wolności

/art. 148 k.k. --> **UMYŚLNIE** /

Kto **nieumyślnie** powoduje śmierć człowieka,
podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5

/art. 155 k.k. --> **NIEUMYŚLNIE** /

możliwe sankcje karne

grzywna

stawka dzienna od 10 do 2000 zł X liczba stawek (od 10 do 540)

ograniczenie wolności

nieodpłatna kontrolowana praca na cele społeczne (od 20 do 40 godz. mies.)

/ potrącenie wynagrodzenia za pracę (10-25% mies.) na cel społeczny (1 miesiąc-2 lata)

pozbawienie wolności > 1 miesiąc – 15 lat

25 lat pozbawienia wolności / dożywotnie pozbawienie wolności

zakaz wykonywania zawodu

**zakaz zajmowania określonego stanowiska / wykonywania określonego zawodu /
prowadzenia określonej działalności gospodarczej**

od roku do lat 15

- **jeżeli sprawca nadużył przy popełnieniu przestępstwa stanowiska lub wykonywanego zawodu**
- **jeżeli sprawca okazał, że dalsze zajmowanie stanowiska lub wykonywanie zawodu zagraża istotnym dobrom chronionym prawem**

zakaz wykonywania zawodu

zakaz wykonywania zawodu lekarza / lekarza dentysty / stanowiska dyrektora szpitala /
ordynatora / wykonywania działalności leczniczej

nadużycie zawodu

**sprawca działa formalnie w ramach uprawnień zawodowych
i wykorzystuje uprawnienia przy popełnieniu przestępstwa**

np. przerwanie ciąży przez lekarza bez zgody kobiety

zagroza istotnym dobrom chronionym prawem

naruszenie, w związku z wykonywanym zawodem, powszechnie przyjętych zasad ich
wykonywania, które mają głównie na celu kompetentność i bezpieczeństwo ich wykonywania

możliwe odszkodowanie / nawiązka

na wniosek pokrzywdzonego

**sąd karny może nałożyć obowiązek naprawienia szkody
wyrządzonej przestępstwem / zapłaty zadośćuczynienia za krzywdę**

jeżeli orzeczenie obowiązku naprawienia szkody jest znacznie utrudnione,

sąd może orzec zamiast ww. obowiązku **nawiązkę**

w wysokości do 200 000 złotych na rzecz pokrzywdzonego

w razie śmierci pokrzywdzonego w wyniku popełnionego przestępstwa sąd może orzec nawiązkę na rzecz osoby najbliższej, której sytuacja życiowa wskutek śmierci pokrzywdzonego uległa znacznemu pogorszeniu



KANCELARIA ADWOKACKA
KAROL KOLANKIEWICZ

PRAWO DO OBRONY



podejrzany / oskarżony

za podejrzanego uważa się osobę,

co do której wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutów albo której bez wydania takiego postanowienia postawiono zarzut w związku z przystąpieniem do przesłuchania w charakterze podejrzanego.

za oskarżonego uważa się osobę,

przeciwko której wniesiono oskarżenie do sądu / wniosek o warunkowe umorzenie postępowania / osobę, co do której prokurator złożył wniosek wskazany w art. 335 § 1 k.p.k.

prawo do obrony

**nie ma obowiązku dowodzenia swej niewinności
ani obowiązku dostarczania dowodów na swoją niekorzyść**

**ma prawo składać wyjaśnienia
/ odmówić składania wyjaśnień**

**może odmówić odpowiedzi na poszczególne pytania
/ na pytania konkretnych uczestników**

prawo do milczenia

nie może być potraktowane jako:

- milczące przyznanie się do winy
- wzmocnienie podejrzenia popełnienia przestępstwa przez podejrzanego/oskarżonego
- uzasadnienie surowszego wymiaru kary

podejrzany/oskarżony może przedstawiać prawdziwą wersję przebiegu zdarzeń w całości lub części, może pewne informacje świadomie przemilczać, przeinaczać,

możliwa taktyka -> szczególnie na początku śledztwa:

nie przyznaję się do winy -> odmawiam składania wyjaśnień,
-> żądam końcowego zapoznania z materiałami postępowania

prawo do obrony

prawo ustosunkowania się do każdego dowodu

możliwość zapoznania się z aktami sprawy / odpisy

zaskarżanie orzeczeń

prawo do obrońcy

prawo do obrony

prawo do korzystania z pomocy obrońcy

oskarżony tymczasowo aresztowany może porozumiewać się ze swym obrońcą podczas nieobecności innych osób

nie ma obowiązku dowodzenia swej niewinności ani obowiązku dostarczania dowodów na swoją niekorzyść

obrońca

obrońca -> osoba uprawniona do obrony według przepisów o ustroju adwokatury lub ustawy o radcach prawnych

jednocześnie nie więcej niż 3 obrońców

upoważnienie do obrony na piśmie / oświadczenie do protokołu organu prowadzącego postępowanie karne

do czasu ustanowienia obrońcy przez oskarżonego pozbawionego wolności -> obrońcę **może ustanowić inna osoba** -> niezwłoczne zawiadomienie oskarżonego

prawo do obrony

podejrzany / oskarżony ma prawo:

złożyć wniosek o przeprowadzenie konfrontacji
(podejrzanego ze świadkiem, świadków, świadka z biegłym)

złożyć wniosek o dopuszczenie do udziału w czynnościach przesłuchania
konkretnego świadka (na etapie śledztwa)

zadawać pytania świadkowi / biegłemu

złożyć wyjaśnienia co do przeprowadzonego dowodu
z zeznań świadka (na etapie sądowym)

obowiązki podejrzanego / oskarżonego

obowiązek stawiania się na wezwanie w toku postępowania karnego

! w razie nieusprawiedliwionego niestawiennictwa oskarżonego

można zatrzymać go i sprowadzić przymusowo !

**obowiązek zawiadomienia organu prowadzącego postępowanie
o każdej zmianie miejsca swojego zamieszkania lub pobytu
trwającego dłużej niż 7 dni**

**obowiązek zawiadomienia o zmianie numeru telefonu / telefaksu / adresu
poczty elektronicznej umożliwiającym kontakt z oskarżonym**

obowiązki podejrzanego / oskarżonego

podejrzany / oskarżony ma obowiązek poddać się:

1. oględzinom zewnętrznym ciała

oraz innym badaniom niepołączonym z naruszeniem integralności ciała; wolno także w szczególności od oskarżonego pobrać odciski, fotografować go / okazać innym

2. badaniom psychologicznym i psychiatrycznym oraz badaniom połączonym z dokonaniem zabiegów na jego ciele, z wyjątkiem chirurgicznych,

pod warunkiem że dokonywane są przez uprawnionego do tego pracownika służby zdrowia z zachowaniem wskazań wiedzy lekarskiej i nie zagrażają zdrowiu oskarżonego, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest nieodzowne; w szczególności poddać się pobraniu krwi, włosów, wydzielin organizmu

3. pobraniu przez policjanta wymazu ze śluzówki policzków,

jeżeli jest to nieodzowne i nie zachodzi obawa, że zagrażałoby to zdrowiu oskarżonego lub innych osób



WYBRANE

PRZESTĘPSTWA

naruszenie tajemnicy lekarskiej art. 266 k.k.

ujawnienie tajemnicy powziętej

w związku z pełnioną funkcją / wykonywaną pracą

zagrożenie: grzywna / kara ograniczenia wolności / pozbawienie wolności do lat 2

źródłem obowiązku tajemnicy informacji po stronie lekarza są przepisy

przestępstwo ścigane na wniosek pokrzywdzonego



tajemnica lekarska -> wyjątki

gdy tak stanowią
odrębne przepisy

gdy zachodzi potrzeba przekazania
niezbędnych informacji o pacjencie
lekarzowi sądowemu

gdy zachodzi **potrzeba przekazania**
niezbędnych informacji o pacjencie
związanych z udzielaniem świadczeń
zdrowotnych **osobom uczestniczącym w**
udzielaniu tych świadczeń

gdy badanie zostało przeprowadzone **na**
żądanie uprawnionych organów i
instytucji

gdy zachowanie tajemnicy
może stanowić **niebezpieczeństwo**
dla życia lub zdrowia
pacjenta lub innych osób

gdy **pacjent** lub jego przedstawiciel
ustawowy **wyraża zgodę** na ujawnienie
tajemnicy



karalne niezawiadomienie o przestępstwie

art. 240 k.k.

Kto, mając wiarygodną wiadomość o karalnym przygotowaniu albo usiłowaniu lub dokonaniu czynu zabronionego określonego w art. 118, art. 118a, art. 120-124, art. 127, art. 128, art. 130, art. 134, art. 140, art. 148a, art. 163, art. 166, art. 189, art. 252 przestępstwa o charakterze terrorystycznym

art. 197 § 3 (*zgwalcenie wspólnie z inną osobą / wobec wstępnego, zstępnego, przysposobionego, przysposabiającego, brata lub siostry / postępując się bronią palną, nożem lub innym podobnie niebezpiecznym przedmiotem lub środkiem obezwładniającym / działając w inny sposób bezpośrednio zagrażający życiu / wobec kobiety ciężarnej / utrwalając obraz lub dźwięk z przebiegu czynu*)

art. 197 § 4 (*zgwalcenie małoletniego poniżej 15 lat / ze szczególnym okrucieństwem / gdy następstwem jest ciężki uszczerbek na zdrowiu*) / **art. 198** (*seksualne wykorzystanie osoby nieporadnej lub upośledzonej*) / **art. 200** (*wykorzystanie seksualne małoletniego*),

nie zawiadamia niezwłocznie organu powołanego do ścigania przestępstw,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3



karalne niezawiadomienie o przestępstwie

lekarz nie ma skutecznej możliwości zawiadomienia o innych przestępstwach

bez ryzyka zarzutu naruszenia tajemnicy lekarskiej

które wymagają działania pokrzywdzonego, m.in.:

naruszenie nietykalności cielesnej

(art. 217 k.k.) ściganie z oskarżenia prywatnego

spowodowanie lekkiego uszczerbku na zdrowiu

(art. 157 § 2 i 3 k.k.) ścigane z oskarżenia prywatnego lub na wniosek

**narażenia człowieka na zarażenie wirusem HIV, chorobą weneryczną lub zakaźną,
ciężką chorobą nieuleczalną lub realnie zagrażającą życiu** (art. 161 k.k.)

ścigane jedynie na wniosek pokrzywdzonego



karalne niezawiadomienie o przestępstwie

**brak obowiązku zachowania jakiejś szczególnej formy
zawiadomienia organów ścigania**

zawiadomienie powinno zostać uczynione

tak szybko, jak to możliwe w danej sytuacji,

w możliwie jak najkrótszym czasie, po którym lekarz dowiedział się z jego
zdaniem wiarygodnego źródła o fakcie zaistnienia czynu zabronionego



karalne niezawiadomienie o przestępstwie

nie popełnia przestępstwa:

- 1. kto zaniechał zawiadomienia, mając dostateczną podstawę do przypuszczenia, że ww. organ wie o przygotowywanym, usiłowanym lub dokonanym czynie zabronionym**
- 2. kto zapobiegł popełnieniu ww. czynu zabronionego**

**nie podlega karze pokrzywdzony ww. czynem,
który zaniechał zawiadomienia o tym czynie**

**nie podlega karze, kto zaniechał zawiadomienia
z obawy przed odpowiedzialnością karną
grożącą jemu samemu lub jego najbliższymi**



KANCELARIA ADWOKACKA
KAROL KOLANKIEWICZ

nielegalne przetwarzanie danych osobowych

art. 107 ustawy z dnia 10.05.2018r. o ochronie danych osobowych

**Kto przetwarza dane osobowe,
choć ich przetwarzanie nie jest dopuszczalne
albo do ich przetwarzania nie jest uprawniony**

**w zakresie danych dotyczących zdrowia,
seksualności lub orientacji seksualnej**

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat trzech

nielegalne przetwarzanie danych osobowych

DANE O STANIE ZDROWIA:

wszelkie informacje, na przykład o chorobie, **niepełnosprawności**, **ryzyku choroby**, **historii medycznej**, **leczeniu klinicznym** lub stanie fizjologicznym lub biomedycznym osoby, której dane dotyczą **niezależnie od ich źródła**, którym może być na przykład lekarz lub **inny pracownik służby zdrowia**, szpital, **urządzenie medyczne** lub badanie diagnostyczne in vitro

informacje o danej osobie fizycznej zbierane podczas jej rejestracji do usług opieki zdrowotnej / numer / symbol / oznaczenie przypisane danej osobie fizycznej w celu jednoznacznego jej zidentyfikowania do celów zdrowotnych

informacje o danej osobie fizycznej zebrane podczas świadczenia usług opieki zdrowotnej

działanie bez zgody pacjenta art. 192 k.k.

**przedmiotem ochrony jest prawo pacjenta do decyzji o poddaniu się
/ odmowie poddania się zabiegowi leczniczemu**

zagrożenie: grzywna / kara ograniczenia wolności / pozbawienie wolności do lat 2

**„każdy zabieg lekarski przybierający formę czynności leczniczej (terapeutycznej) lub
czynności lekarskiej (nieterapeutycznej)**

podejmowany w stosunku do pacjenta
na etapie profilaktyki, diagnozy, terapii i rehabilitacji,

**który ze względu na właściwą mu technikę medyczną
łączy się z naruszeniem integralności cielesnej pacjenta poprzez naruszenie jego tkanki
cielesnej lub fizycznym inwazyjnym wniknięciem w jego ciało bez naruszenia tej tkanki”**

definicja według prof. M. Filara

działanie bez zgody pacjenta art. 192 k.k.

**nie wchodzi w grę gdy istnieje ustawowy obowiązek
poddania się leczeniu, badaniu czy określonemu zabiegowi**

bez znaczenia, czy zabieg leczniczy podjęty był lege artis

przestępstwo ścigane na wniosek pokrzywdzonego

poświadczenie nieprawdy art. 271 k.k.

**lekarz jest osobą, którą szczególne przepisy prawne
upoważniają do wystawienia pewnych dokumentów**
dokumentacja medyczna / zaświadczenia o stanie zdrowia / zwolnienie lekarskie /
zaświadczenie o urodzeniu dziecka / stwierdzenie zgonu / refundowana recepta

**gdy potwierdza nieprawdę
co do okoliczności mającej znaczenie prawne**
zagrożenie: pozbawienie wolności od 3 miesięcy do lat 5

gdy w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej,
zagrożenie: kara pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8



poświadczenie nieprawdy art. 271 k.k.

**potwierdzenie określonego stanu rzeczy,
który w rzeczywistości nie miał miejsca**

**świadome nieujawnienie okoliczności istniejących
posiadających znaczenie prawne**

musi mieć świadomość że poświadcza nieprawdę

/ że poświadczenie dot. okoliczności mających znaczenie prawne

**nie ma znaczenia, czy lekarz sporządził w całości sam dokument
poświadczający nieprawdę / czy podpisał dokument sporządzony przez
inną osobę**

orzecznictwo

Poświadczenie przez lekarza w wystawionej receptce nieprawdy co do osoby mającej korzystać z leku, który podlega refundacji z Narodowego Funduszu Zdrowia dotyczy okoliczności prawnej mającej znaczenie prawne.

wyrok SN z dn. 23 maja 2013 r. IV KK 60/2013

o r z e c z n i c t w o

W sytuacji **gdy ustawa** z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza w art. 42 **obliguje lekarza** oskarżonego o przyjmowanie korzyści majątkowych **do osobistego przebadania pacjenta przed wystawieniem zaświadczenia** o jego stanie zdrowia, a nie zachodziły unormowane innymi przepisami wyjątki od tej regulacji,

to **wystawienie zaświadczenia lekarskiego, w treści którego poświadczono osobiste stawiennictwo pacjenta u lekarza, jest również poświadczaniem nieprawdy** co do okoliczności mającej znaczenie prawne.

wyrok SN z dn. 7 października 2011r., III KK 29/11



KANCELARIA ADWOKACKA
KAROL KOLANKIEWICZ

ciężki uszczerbek na zdrowiu art. 156 k.k.

pozbawienie wzroku, słuchu, mowy,

zdolności płodzenia

/ inne ciężkie kalectwo

trwała choroba psychiczna

**całkowita / znaczna trwała niezdolność
do pracy**

ciężka choroba nieuleczalna

**długotrwała choroba realnie zagrażająca
życiu**

**trwale, istotne zeszpecenie /
zniekształcenie ciała**



ciężki uszczerbek na zdrowiu art. 156 k.k.

**jeżeli sprawca działa nieumyślnie,
podlega karze pozbawienia wolności do lat 3**

**jeżeli następstwem czynu
jest śmierć człowieka, sprawca
podlega karze pozbawienia wolności od lat 5, karze 25 lat pozbawienia wolności
albo karze dożywotniego pozbawienia wolności.**



ciężki uszczerbek na zdrowiu art. 156 k.k.

choroba długotrwała

choroba trwająca **dłużej niż 6 miesięcy**

choroba realnie zagrażająca życiu

choroba **przejawiająca się poważnymi zaburzeniami podstawowych czynności układów narządów**, np. ośrodkowego układu nerwowego, układu oddechowego lub układu krążenia, **z powodu których te czynności w każdej chwili mogą ustać, skutkując śmiercią człowieka**

niezdolność do pracy w zawodzie

musi być całkowita lub znaczna i trwała-> nie jest konieczne aby wystąpiła niezdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy -> **wystarczająca jest niezdolność w zawodzie wyuczonym lub faktycznie wykonywanym**



inny uszczerbek na zdrowiu art. 157 k.k.

naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia,

inny niż określony w art. 156 § 1 k.k. /średni uszczerbek/

podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5

naruszenie czynności narządu ciała / rozstrój zdrowia -> do 7 dni /lekki uszczerbek/

podlega karze grzywny, karze ograniczenia wolności
albo pozbawienia wolności do lat 2

jeżeli sprawca ww. czynu działa nieumyślnie,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności
albo pozbawienia wolności do roku



uszczerbek prenatalny art. 157a k.k.

**uszkodzenie ciała dziecka poczętego
lub rozstrój zdrowia zagrażający jego życiu**

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności
albo pozbawienia wolności do lat 2

Nie popełnia przestępstwa lekarz,

**jeżeli uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia dziecka poczętego są następstwem
działań leczniczych -> koniecznych dla uchylenia niebezpieczeństwa grożącego
zdrowiu lub życiu kobiety ciężarnej albo dziecka poczętego**

narażenie na niebezpieczeństwo art. 160 k.k.

**kto naraża człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo
utrąty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu**

może polegać na:

- 1. wywołaniu takiego stanu niebezpieczeństwa**
- 2. zwiększeniu stanu niebezpieczeństwa**
- 3. na jego utrzymaniu, mimo istnienia powinności jego neutralizacji, czy choćby zmniejszenia (w przypadku zaniechania)**

orzecznictwo

Podstawową powinnością prawną gwaranta jest, nawiązując do treści art. 9 § 2 k.k., zachowanie "ostrożności wymaganej w danych okolicznościach".

Lekarz nie może poprzestać na przyjęciu od pacjenta wywiadu co do przebytych chorób i operacji także wtedy, gdyby pacjent zapewniał, że był i jest zdrowy.

wyrok SN z dnia 8 lutego 2017 r., sygn. III KK 226/16

orzecznictwo

Zakres obowiązków ciążących na gwarancie musi być definiowany w odniesieniu do tego momentu czasowego, w którym on działa,

w oparciu o wtedy dostępne mu informacje o okolicznościach stanu faktycznego.

W odniesieniu do tego momentu formułowane powinny być wnioski co do zakresu realizacji tychże obowiązków i niebezpieczeństw, które wynikać mogą z ich zaniechania.

[postanowienie SN z dn. 19 stycznia 2011 r. IV KK 356/2010](#)

orzecznictwo

Odpowiedzialności karnej z art. 160 k.k. podlega *lekarz-gwarant*, który w wyniku zaniechania udzielenia właściwego świadczenia zdrowotnego zdynamiczował swą beczynnością przebieg i rozwój procesów chorobowych u pacjenta w ten sposób, że zaczęły one bezpośrednio zagrażać jego życiu i zdrowiu.

wyrok SN z dn. 21 sierpnia 2012 r. IV KK 42/2012

orzecznictwo

Lekarz, który przejął opiekę nad pacjentem w sytuacji, gdy ten znajdował się już w stanie bezpośredniego niebezpieczeństwa utraty życia nie może ponieść odpowiedzialności karnej z art. 160 § 2 lub 3 k.k. w sytuacji,

gdy pożądane zachowanie alternatywne, tj. zabieg lekarski (operacja) nie stwarzał realnej możliwości nawet na zmniejszenie tego stanu zagrożenia dla życia pacjenta.



łapownictwo art. 228 k.k.

**Kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej,
przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą
albo jej obietnicę,**

podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8

**Kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej,
przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą
albo jej obietnicę**

za zachowanie stanowiące naruszenie przepisów prawa,

podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

o r z e c z n i c t w o

Pełnienie funkcji publicznej obejmuje czynności ordynatora w publicznym zespole opieki zdrowotnej, zarówno związane z administrowaniem, jak i udzielaniem świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych.

uchwała SN z dn. 20 czerwca 2001 r. I KZP 5/2001

orzecznictwo

Z uwagi na to, iż świadczenia zdrowotne finansowane ze środków publicznych mogą być także udzielane w niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej, to również i w tym wypadku **lekarz zatrudniony w takim zakładzie**, który wykonuje czynności zawodowe wymienione w art. 2 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodzie lekarza i lekarza dentysty **jest w tym zakresie osobą pełniącą funkcję publiczną**, o jakiej mowa w art. 228 k.k.

[uchwała SN z dn. 20 czerwca 2001 r., I KZP 5/01](#)

orzecznictwo

Lekarz zatrudniony w publicznej lub niepublicznej placówce służby zdrowia, który w zamian za otrzymanie korzyści majątkowej poświadcza nieprawdę co do okoliczności dotyczących stanu zdrowia osoby w zaświadczeniu N-9, stanowiącym załącznik do wniosku o wszczęcie postępowania administracyjnego przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych o wydanie orzeczenia o niezdolności do pracy, jest osobą pełniącą funkcję publiczną.

wyrok SA we Wrocławiu z dn. 16 grudnia 2009 r. II AKa 373/2009

orzecznictwo

Nie ma w istocie żadnych podstaw faktycznych do prezentowania poglądu, że obyczaj wynagradzania lekarzy za ratowanie życia lub zdrowia jest powszechnie przyjęty i traktowany jako norma społeczna, skoro lekarz za pracę jest wynagradzany należycie w ramach publicznego systemu ochrony zdrowia w związku ze świadczeniem pracy w jednostkach finansowanych ze środków publicznych.

wyrok SA w Lublinie z dn. 13.10.2009r., II AKa 118/09

udzielanie świadczeń zdrowotnych bez uprawnień

art. 58 u.zaw.lek.

Kto bez uprawnień udziela świadczeń zdrowotnych polegających na rozpoznawaniu chorób oraz ich leczeniu

- **w celu osiągnięcia korzyści majątkowej**
- **wprowadzając w błąd co do posiadania takiego uprawnienia**

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku



KANCELARIA ADWOKACKA
KAROL KOLANKIEWICZ

ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA LEKARZA

w związku z wykonywaniem zawodu



odpowiedzialność cywilna

ODPOWIEDZIALNOŚĆ MAJĄTKOWA

funkcja kompensacyjna

za naruszenie praw pacjenta / uszkodzenie ciała

szkoda

brak definicji

**każdy uszczerbek we wszelkiego rodzaju dobrach
chronionych przez prawo**

wbrew woli poszkodowanego
/ wbrew obowiązującym zasadom

odpowiedzialność za cudzy czyn

**Kto na własny rachunek
powierza wykonanie czynności osobie,
która przy wykonywaniu tej czynności podlega jego kierownictwu
i ma obowiązek stosować się do jego wskazówek,
ten jest odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną z winy tej osoby
przy wykonywaniu powierzonej jej czynności.**

art. 430 k.c.

**W razie wyrządzenia przez pracownika
przy wykonywaniu przez niego obowiązków pracowniczych
szkody osobie trzeciej,
zobowiązany do naprawienia szkody jest wyłącznie pracodawca**

art. 120 k.p.

orzecznictwo

Publiczny zakład opieki zdrowotnej ponosi odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez lekarzy i personel medyczny jak za podwładnego z art. 430 k.c. w sytuacji poważnego poparzenia stóp pacjentki na skutek bądź uszkodzenia termoforu bądź jego zbyt wysokiej temperatury.

Dopuszczenie do stosowania niesprawnego sprzętu medycznego stanowi winę anonimową któregoś z nieustalonych pracowników szpitala, natomiast **brak nadzoru nad czynnościami pooperacyjnymi pielęgniarki stanowi winę lekarza.**

Jakkolwiek zabieg ten pielęgniarka może wykonywać samodzielnie bez zlecenia lekarza, to w tej sprawie mieścił się on w ramach czynności pooperacyjnych, nad którymi nadzór powinien sprawować lekarz dyżurny lub ordynator.

wyrok SO w Lublinie z dnia 4 kwietnia 2002 r. IC 656/99

orzecznictwo

Niepubliczny zakład opieki zdrowotnej może na podstawie art. 430 k.c. ponosić odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną z winy lekarza prowadzącego indywidualną praktykę lekarską, która powstała przy wykonywaniu czynności na podstawie łączącej ich umowy o świadczenie usług medycznych.

Niezależność zawodowa lekarza w zakresie sztuki medycznej nie sprzeciwia się stwierdzeniu stosunku podporządkowania w rozumieniu art. 430 k.c.

Źródło i charakter szkody wyrządzonej przez lekarza pozostają takie same, niezależnie od tego, czy działał jako pracownik, czy jako lekarz tzw. kontraktowy. W każdej z tych sytuacji lekarz kieruje się swoją wiedzą oraz doświadczeniem i zachowuje niezależność, która - jak wskazano - nie wyłącza istnienia podporządkowania w rozumieniu art. 430 k.c.

wyrok SN z dnia 26 stycznia 2011 r. IV CSK 308/10

przedawnienie roszczeń

dotyczy roszczeń majątkowych

oznacza możliwość uchylenia się od odpowiedzialności

długość okresu zawsze wynika z przepisu prawa

**terminy przedawnienia nie mogą być skracane ani przedłużane przez
czynność prawną**



przedawnienie roszczeń > terminy

szkoda wyrządzona czynem niedozwolonym

z upływem 3 lat od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się albo przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia

-> nie może być dłuższy niż 10 lat od dnia zdarzenie wywołującego szkodę

szkoda wynikła ze zbrodni lub występku

z upływem 20 lat od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia



przedawnienie roszczeń

**przedawnienie może być przez sąd uwzględnione
na zgłoszony zarzut**

sąd cywilny może nie uwzględnić upływu przedawnienia:

- gdy wymagają tego względy słuszności**
- z uwagi na zasady współżycia społecznego**

**sąd bierze pod uwagę pod uwagę charakter uszczerbku, przyczynę opóźnienia w
dochodzeniu roszczenia,
czas jego trwania**



naprawienie szkody

odszkodowanie

renta „cywilna”

zadośćuczynienie



odszkodowanie

Kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia

art. 415 k.c.

Zobowiązany do odszkodowania ponosi **odpowiedzialność tylko za normalne następstwa** działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła.

art. 361 k.c.

Jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron.

art. 362 k.c.

przyczynienie się poszkodowanego

przykłady:

- **niestosowanie się do zaleceń lekarza,**
- **podawanie nieprawdziwych informacji o stanie zdrowia**
 - **odmowa poddania się zabiegowi**
 - **niestawiennictwo na wyznaczony termin wizyty**
- **nieudanie się do lekarza pomimo pogorszenia stanu zdrowia**
 - **nieodebranie wyników badań**

orzecznictwo

O przyczynieniu się poszkodowanego można mówić jedynie wtedy, gdy **jego zachowanie jest współprzyczyną powstania lub zwiększenia szkody**, za którą ponosi odpowiedzialność inna osoba. Nie może być to zatem przyczyna wyłączna, bo wówczas sam poszkodowany jest sprawcą szkody.

wyrok SN z dn. 2 grudnia 2010 r. I CSK 20/2010

orzecznictwo

Okoliczność, że skrzywienie przegrody nosowej, skutkujące trudnością w oddychaniu, można byłoby usunąć przez zastosowanie odpowiedniego nieuciążliwego zabiegu, nie może posiadać jakiegokolwiek znaczenia dla oceny obowiązku czy wysokości odszkodowania.

Zgodnie z przyjętą zasadą **poszkodowany nie jest obowiązany poddawać się zabiegom chirurgicznym, nawet rokującym pomyślny wynik.**

wyrok SN z dnia 7 maja 1962r. sygn. II Cr 504/61



koszty

w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia
naprawienie szkody obejmuje

wszelkie wynikię z tego powodu koszty

**na żądanie poszkodowanego zobowiązany do naprawienia szkody powinien
wyłożyć:**

- **z góry sumę potrzebną na koszty leczenia**
- **sumę potrzebną na koszty przygotowania do innego zawodu jeżeli
poszkodowany stał się inwalidą**

renta „cywilna”

art. 442 k.c.

1. jeżeli poszkodowany **utracił** całkowicie lub częściowo **zdolność do pracy** zarobkowej
2. jeżeli **zwiększyły się potrzeby** poszkodowanego
3. jeżeli **zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość** poszkodowanego

renta „cywilna”

**płatność w każdym kolejnym miesiącu
do ustalonego w wyroku dniu,
np. do 5-go dnia każdego kolejnego miesiąca**

bezterminowo -> sąd nie określa do kiedy taki obowiązek istnieje

**może być przyznana renta tymczasowa
jeżeli w chwili wydania wyroku szkody nie da się dokładnie ustalić**

renta „cywilna”

**zmiana diety / koszty opieki / stałe przejazdy
/ prywatne leczenie / rehabilitacja**

**zwiększenie potrzeb w związku z doznanymi obrażeniami lub
rozstrojem zdrowia musi mieć względnie stały charakter**

**nie jest konieczne wykazanie przez poszkodowanego
faktycznego poniesienia wydatków z tego tytułu, ale samo
wykazanie zwiększenia potrzeb poszkodowanego**

renta „cywilna” -> po śmierci poszkodowanego

- 1. na rzecz osoby, względem której ciążył na zmarłym
ustawowy obowiązek alimentacyjny**

stosownie do potrzeb poszkodowanego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego -> przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego

- 2. na rzecz innych osób bliskich,
którym zmarły dobrowolnie i stale dostarczał środków utrzymania,
jeżeli z okoliczności wynika,
że wymagają tego zasady współżycia społecznego**

zadośćuczynienie

uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia

naruszenie dóbr osobistych

zawinione naruszenie praw pacjenta

**dla rodziny poszkodowanego, który zmarł
w wyniku uszkodzenia ciała / rozstroju zdrowia**

zadośćuczynienie

**przyznanie przez sąd zadośćuczynienia
ma charakter fakultatywny**

**także za przemijające zaburzenia w funkcjonowaniu
organizmu -> znoszenie cierpień psychicznych**

**kwota zadośćuczynienia za doznaną krzywdę
nie może być symboliczna**

zadośćuczynienie

sąd MOŻE przyznać zadośćuczynienie
NAJBLIŻSZYM CZŁONKOM RODZINY ZMARŁEGO:

- 1. gdy wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego**
- 2. w razie ciężkiego i trwałego uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, skutkującego niemożnością nawiązania lub kontynuowania więzi rodzinnej**

orzecznictwo

Choć **brak jest kodeksowych kryteriów, którymi należy się kierować przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, świadczenie to ma charakter kompensacyjny. Jego wysokość winna być utrzymana w rozsądnych granicach [...]** nie może być nadmierna w stosunku do doznanej krzywdy, a jednocześnie **musi przedstawiać jakąś realną ekonomicznie odczuwalną wartość**, tak, by nie stać się jedynie symboliczne, skoro rolą zadośćuczynienia jest złagodzenie cierpień pokrzywdzonego i pomoc w odzyskaniu przez niego równowagi emocjonalnej.

wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 9 marca 2018 r., sygn. I ACa 203/16

orzecznictwo

Zadośćuczynienie ma wynagrodzić doznaną krzywdę, przy czym należy uwzględnić wszystkie aspekty tej krzywdy.

Wobec tego zadośćuczynienie pieniężne, niebędące odszkodowaniem, powinno mieć odczuwalną dla powoda wartość majątkową.

wyrok SN z dnia 19 grudnia 2012 r., II CSK 265/2012

orzecznictwo

Dla określenia rozmiaru zadośćuczynienia za doznaną krzywdę **istotne jest rozważenie** nie tylko stopnia dotychczasowych cierpień poszkodowanego, ale **także prognozy na przyszłość.**

Na poczucie krzywdy może mieć wpływ zachowanie się lekarzy po zabiegu wywołującym szkodę. Brak starań, które mogą przeciwdziałać ujemnym skutkom może być potraktowane jako dodatkowa krzywda podlegająca zadośćuczynieniu.

wyrok SA we Wrocławiu z dnia 21 listopada 2007 r., sygn. I ACa 617/07



dobra osobiste / prawa pacjenta

dobra osobiste człowieka

w szczególności zdrowie, wolność, **cześć**, swoboda sumienia, **nazwisko** lub pseudonim, **wizerunek**, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska,

pozostają pod ochroną prawa cywilnego

niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

przeprosiny

w razie dokonanego naruszenia dobra osobistego
**poszkodowany może żądać, ażeby sprawca złożył
oświadczenie odpowiedniej treści
i w odpowiedniej formie**

**określona treść przeprosin już w pozwie do Sądu
-> możliwa ingerencja sądu w treść przeprosin**

**przeprosiny w takiej formule w jakiej doszło do
naruszenia**

naruszenie prawa do informacji -> przykłady

brak pełnej informacji o zagrożeniach będących konsekwencją rezygnacji przez pacjenta z zalecanego badania / operacji

nieudzielenie pacjentowi pełnej informacji o możliwych metodach leczenia, nawet jeżeli nie są one refundowane

**dokumentacja medyczna,
która utrudnia uzyskanie rzetelnej informacji o stanie zdrowia**

naruszenie prawa do godności -> przykłady

**niestaranne / niedbałe wykonywanie iniekcji
/ badań diagnostycznych**

ublizanie pacjentowi / poniżanie go względem innych osób

traktowanie pacjenta „z góry” / nieprzyjemnie / z lekceważeniem

ignorowanie próśb pacjenta o informacje

komentowanie informacji osobistych powziętych od pacjenta

naruszenie prawa do intymności -> przykłady

prowadzenie badań w obecności nieupoważnionych osób

gdy w tym samym czasie oprócz pacjentki, której udzielano świadczenia przebywała inna pacjentka rejestrująca się u pielęgniarki na badanie / ubierająca się po badaniu/przygotowująca się do badania

próby uzyskania od pacjenta informacji osobistych niemających żadnego związku z udzielanymi świadczeniami

ocenie stylu życia pacjenta

ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej (OC)

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW

w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia
odpowiedzialności cywilnej podmiotu wykonującego
działalność leczniczą z dnia 22 grudnia 2011 r.

*ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW w sprawie obowiązkowego
ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej badacza i sponsora z dnia 30 kwietnia
2004 r. / ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW, FUNDUSZY I POLITYKI
REGIONALNEJ w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej
podmiotu przeprowadzającego eksperyment medyczny z dnia 23 grudnia 2020r.*



OC ogólne > suma gwarancyjna

- ✘ **podmiot leczniczy (szpital):** 100 000 euro w odniesieniu do jednego zdarzenia oraz 500 000 euro w odniesieniu do wszystkich zdarzeń
- ✘ **praktyka lekarska:** 75 000 euro w odniesieniu do jednego zdarzenia oraz 350 000 euro w odniesieniu do wszystkich zdarzeń
- ✘ **praktyka pielęgnarska:** 30 000 euro w odniesieniu do jednego zdarzenia oraz 150 000 euro w odniesieniu do wszystkich zdarzeń

ubezpieczenie -> zasady postępowania

niezwłoczne zawiadomienie zakładu ubezpieczeń

**przed konsultacją z zakładem ubezpieczeń
nie składaj żadnych oświadczeń pacjentowi**

np. przeprosin / prośby o rozłożenie na raty
/ o odroczenie terminu zapłaty / o gotowości zwrotu kosztów wizyty

**w odpowiedzi na pozew wniosek o zawiadomienie
zakładu ubezpieczeń o toczącym się postępowaniu
możliwość przystąpienia zakładu ubezpieczeń do sprawy jako
interwenient uboczny po stronie lekarza**

udostępnienie dokumentacji zakładowi ubezpieczeń

**udostępnienie dokumentacji medycznej
zakładowi ubezpieczeń**

-> wyłącznie za pisemną zgodą pacjenta

**sam fakt zgłoszenia roszczenia przez pacjenta nie
powoduje automatycznej zgody na udostępnienie
dokumentacji medycznej zakładowi ubezpieczeń**

**wniosek w imieniu zakładu ubezpieczeń
musi podpisać lekarz**

wskazanie polisy OC

**na wniosek pacjenta trzeba udzielić niezbędnych informacji
na temat zawartych umów ubezpieczenia**

**ubezpieczyciel właściwy z daty zdarzenia
wywołującego szkodę, a nie z chwili zgłoszenia roszczenia**

**wystarczy nazwa towarzystwa ubezpieczeń
+ numer polisy**

**odmowa udzielenia ww. informacji
może stanowić naruszenie praw pacjenta**



KANCELARIA ADWOKACKA
KAROL KOLANKIEWICZ

ODPOWIEDZIALNOŚĆ

ZAWODOWA LEKARZA

w związku z wykonywaniem zawodu

najczęstsze skargi

niepowodzenie w leczeniu

uszkodzenie ciała / śmierć pacjenta na oddziale szpitalnym / SOR

naruszenie praw pacjenta

godność / intymność / prawo do zgody / prawo do informacji / dostęp do dokumentacji / prawo do świadczeń zdrowotnych odpowiedniej jakości

dot. dokumentacji medycznej /zaświadczeń

źle prowadzona / podejrzenie sfałszowania / odmowa wydania

przewinienie zawodowe

naruszenie zasad etyki zawodowej

naruszenie przepisów prawa

związanych z wykonywaniem zawodu lekarza

**!! często naruszenie normy KEL
jest także naruszeniem przepisu !!**

naruszenie przepisów

brak zamkniętego katalogu przepisów, które mogą być źródłem odpowiedzialności zawodowej

ustawa o zawodach lekarza i lekarza dentystry

ustawa o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta

Prawo farmaceutyczne

ustawa o służbie medycyny pracy

ustawa o działalności leczniczej

rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie rodzajów, zakresu i wzorów dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania

naruszenie zasad etyki

art. 8

Lekarz powinien przeprowadzać wszelkie postępowanie diagnostyczne, lecznicze i zapobiegawcze **z należytą starannością**, poświęcając im niezbędny czas.

art. 9

Lekarz może podejmować leczenie **jedynie po uprzednim zbadaniu pacjenta**. Wyjątki stanowią sytuację, gdy porada lekarska może być udzielona wyłącznie na odległość

art. 10 ust. 1

Lekarz **nie powinien wykraczać poza swoje umiejętności zawodowe** przy wykonywaniu czynności diagnostycznych, zapobiegawczych, leczniczych i orzecznich.

art. 12 ust. 1

Lekarz powinien **życzliwie i kulturalnie traktować pacjentów**, szanując ich godność osobistą, prawo do intymności i prywatności.

naruszenie zasad etyki

art. 28 zd. 2 i 3

Lekarz musi **czuwać nad prawidłowym prowadzeniem dokumentacji lekarskiej** oraz zabezpieczeniem przed jej ujawnieniem.

art. 40

Wydawanie zaświadczeń lekarskich jest **dozwolone jedynie na podstawie aktualnego badania** lub odpowiedniej dokumentacji.

art. 41

Każde zaświadczenie lekarskie lub inny dokument medyczny powinien umożliwiać identyfikację lekarza, który go wystawił.

Treść dokumentu powinna być zgodna z wiedzą i sumieniem lekarza. **Nie może być ona formułowana przez lekarza pod presją** lub w oczekiwaniu osobistych korzyści

naruszenie zasad etyki

art. 57 ust. 1

Lekarzowi **nie wolno** posługiwać się **metodami** uznanymi przez naukę za **szkodliwe, bezwartościowe lub nie zweryfikowanymi naukowo**.

Nie wolno mu także współdziałać z osobami zajmującymi się leczeniem, a nie posiadającymi do tego uprawnień.

art. 62 zd. 2

Lekarzowi **wolno używać tylko należnych mu tytułów** zawodowych i naukowych

art. 63 ust. 1

Lekarz tworzy swoją zawodową opinię jedynie w oparciu o wyniki swojej pracy, dlatego **wszelkie reklamowanie się jest zabronione**.

etapy postępowania



strony postępowania

1. pokrzywdzony

2. lekarz, którego dotyczy postępowanie

3. obwiniony

4. rzecznik odpowiedzialności zawodowej

(w postępowaniu sądowym)

czynności sprawdzające

rzecznik odpowiedzialności zawodowej

niezwłocznie po otrzymaniu informacji

wskazującej na możliwość popełnienia przewinienia zawodowego

ma obowiązek wydać postanowienie

o wszczęciu postępowania wyjaśniającego

/ o odmowie wszczęcia postępowania wyjaśniającego

czynności sprawdzające

rzecznik na tym etapie może w szczególności:

zaządać od osoby, od której pochodzi informacja

o możliwości popełnienia przewinienia zawodowego

uzupełnienia informacji / przekazania dodatkowej dokumentacji

zwrócić się o potwierdzenie faktów / zdarzeń

do odpowiedniej osoby / instytucji

czynności sprawdzające

rzecznik na tym etapie może w szczególności:

zażądać przekazania dokumentacji medycznej

przesłuchać osobę, która złożyła skargę w charakterze świadka

!! wystąpić do lekarza o zajęcie pisemnego stanowiska !!

przedawnienie

nie można wszcząć postępowania jeżeli od chwili popełnienia czynu
upłynęły **3 lata** -> odmowa wszczęcia postępowania

bieg przedawnienia przerywa każda czynność rzecznika

karalność przewinienia zawodowego ustaje,
gdy od czasu popełnienia czynu upłynęło 5 lat umorzenie postępowania

jeżeli przewinienie stanowi jednocześnie przestępstwo,
ustanie karalności przewinienia zawodowego
nie wcześniej niż ustanie karalności przestępstwa



postępowanie wyjaśniające

**ustalenie, czy został popełniony czyn
mogący stanowić przewinienie zawodowe**

wyjaśnienie okoliczności sprawy

ustalenie obwinionego oraz zebranie

zabezpieczenie i w niezbędnym zakresie utrwalenie

dowodów dla sądu lekarskiego

w przypadku stwierdzenia znamion przewinienia zawodowego

postanowienie o przedstawieniu zarzutów

wydaje Rzecznik

- **określenie wskazanie zarzucanego czynu**
(data / miejsce / sposób / ew. skutki
+
- **kwalifikacja prawna czynu**

przedstawia lekarzowi osobiście / doręcza na piśmie

+

informuje o przysługujących prawach
w tym o prawie do złożenia wyjaśnień

prawo do obrony

**"aktywuje się" w momencie postawienia zarzutów
przez rzecznika -> wtedy lekarz staje się Obwinionym**

nie ma obowiązku dowodzenia swej niewinności

nie ma obowiązku dostarczania dowodów

na swoją niekorzyść

prawo do obrony

**OBWINIONY może ustanowić
nie więcej niż 2 obrońców spośród:**

- 1. lekarzy**
- 2. adwokatów**
- 3. radców prawnych**

pełnomocnictwo na piśmie lub do protokołu

prawo do obrony

Obwiniony ma prawo składać wyjaśnienia -> nie ma obowiązku !

prawo do odmowy składania wyjaśnień

może odmówić odpowiedzi na poszczególne pytania

/ na pytania konkretnych uczestników



wniosek o ukaranie

- 1. imię i nazwisko Obwinionego
+ numer prawa wykonywania zawodu**
- 2. dokładne określenie zarzucanego przewinienia zawodowego**
ze wskazaniem czasu, miejsca, sposobu i okoliczności jego popełnienia
oraz skutków z niego wynikających
- 3. imiona i nazwiska świadków,**
którzy mają być wezwani na rozprawę
- 4. inne dowody, których odczytania
/ odtworzenia / ujawnienia rzecznik żąda**
- 5. uzasadnienie wniosku**

doręczenie wniosku o ukaranie

Przewodniczący OSL

gdy wniosek o ukaranie odpowiada warunkom formalnym

- 1. zarządza doręczenie obwinionemu lekarzowi odpisu wniosku o ukaranie** wraz z pouczeniem o prawach i obowiązkach przed okręgowym sadem lekarskim
- 2. wzywa do złożenia wniosków dowodowych**
w terminie 7 dni od daty doręczenia mu odpisu wniosku
- 3. poucza o prawie wniesienia pisemnej odpowiedzi na wniosek**

przed sądem lekarskim

ocena całokształtu okoliczności sprawy

wskazane we wniosku o ukaranie / wszystkie dowody

wydanie orzeczenia -> pisemne uzasadnienie uniewinnienie /
skazanie / umorzenie

wymierzenie odpowiedniej kary
w przypadku wyroku skazującego

czynności dowodowe

sąd przeprowadza i gromadzi dowody z urzędu albo na wniosek stron postępowania

**zeznania świadka / wyjaśnienia obwinionego / dokumentacja medyczna / inne dokumenty
/nagrania audio / video / opinia biegłego**

strona musi jasno określić jaki środek dowodowy składa

co wnioskujący zamierza wykazać tym środkiem

np. jaką wiedzę co do istotnych faktów posiada świadek

skąd wziąć taki dowód adres świadka / adres placówki medycznej itp.

czynności dowodowe

sąd samodzielnie ocenia, czy dany dowód może przybliżyć
wyjaśnienie rzeczywistego przebiegu zdarzenia

Obwiniony / obrońca mogą składać wnioski dowodowe
w każdym czasie (*zasada*)

o uwzględnieniu wniosku strony decyduje
przewodniczący składu (na rozprawie)

na rozprawie

**Przewodniczący składu umożliwia stronom wypowiedzenie się
co do każdej kwestii podlegającej rozstrzygnięciu**

**jeżeli w jakiegokolwiek kwestii jedna ze stron zabiera głos,
prawo głosu przysługuje również wszystkim innym stronom**

obrońcy i Obwinionemu przysługuje głos jako ostatnim

na rozprawie

Obwiniony ma prawo brać udział w rozprawie

-> sąd może prowadzić rozprawę pod nieobecność Obwinionego

gdy nie może uczestniczyć -> nieobecność usprawiedliwiona

np. choroba / dyżur / zaplanowany wcześniej wyjazd wypoczynkowy / konferencja

może złożyć wniosek o odroczenie rozprawy

warto dołączyć dokumenty, które potwierdzają

gdy choroba -> zaświadczenie od lekarza sądowego

protokół

Obwiniony który bierze udział w rozprawie / czynności przesłuchania
ma prawo domagać się:

- **odczytania fragmentów swoich wypowiedzi wciągniętych do protokołu**
- **zamieszczenia w protokole z pełną dokładnością wszystkiego, co dotyczy jego praw lub interesów**

jawność -> przed sądem lekarskim

ZASADA

w postępowaniu przed sądem lekarskim

**przypadki wyłączenia jawności
wymienione w przepisach**

ogłoszenie wyroku zawsze jawne

wyłączenie jawności -> przed sądem lekarskim

gdy jawność rozprawy mogłaby:

1. naruszyć tajemnicę lekarską

2. wywołać zakłócenie spokoju publicznego

3. obrażać dobre obyczaje

4. ujawnić okoliczności, które ze względu na ważny interes państwa powinny być zachowane w tajemnicy

szacunek dla sądu lekarskiego

gdy sąd wchodzi na salę lub ją opuszcza, wszyscy obecni wstają

**każda osoba, do której sąd się zwraca
lub która do sądu przemawia powinna wstać**

**Przewodniczący składu może zwolnić każdego
od tego obowiązku** np. osoby starsze, mające problemy ze stanem

na sali mogą być obecne osoby pełnoletnie i nieuzbrojone

**nie mogą być obecne na rozprawie osoby
znajdujące się w stanie nie licującym z powagą sądu**

orzeczenie

ogłoszenie orzeczenia zawsze jawne

wyrok odczytuje Przewodniczący

w czasie odczytywania wszyscy stoją
poza składem sędziowskim

**Przewodniczący ustnie podaje
najważniejsze motywy rozstrzygnięcia**

orzeczenie

sąd doręcza orzeczenie

wraz z uzasadnieniem Obwinionemu

**obowiązek doręczenia stronom
nie później niż w terminie 30 dni od dnia ogłoszenia**

**prawo do złożenia odwołania do Naczelnego Sądu Lekarskiego
utrzymuje w mocy, uchyla albo zmienia orzeczenie okręgowego sądu lekarskiego**

katalog kar

upomnienie

nagana

kara pieniężna

zakaz pełnienia funkcji kierowniczych

w jednostkach organizacyjnych ochrony zdrowia na okres od roku do 5 lat

ograniczenie zakresu czynności w wykonywaniu zawodu lekarza

na okres od 6 miesięcy do 2 lat

zawieszenie prawa wykonywania zawodu

na okres od roku do 5 lat

pozbawienie prawa wykonywania zawodu



wybrane kary

kara pieniężna

- na cel społeczny związany z ochroną zdrowia w wysokości od 1/3 do 4-krotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia

ograniczenie zakresu czynności w wykonywaniu zawodu lekarza
szczegółowe określenie czynności, których lekarz nie może wykonywać

zawieszenie prawa wykonywaniu zawodu

w miesiącach i latach / bieg kary rozpoczyna się z dniem uprawomocnienia się

gdy zawieszenie PWZ -> lekarz nie może wykonywać zawodu z żadnej formie

wymiar kary -> okoliczności łagodzące

nie był wcześniej karany przez Sąd Lekarski

okazana skrucha / żal

starania o naprawienie szkody / przeprosiny

przyznanie się do winy / zrozumienie błędu

czyn nieumyślny / jedynie nieostrożność

wymiar kary -> okoliczności obostrzające

**wcześniejsze ukaranie przez Sąd Lekarski /
sąd powszechny za podobny czyn**

czyn wysoce naganny / karygodny

naruszenie normy zaplanowane / z premedytacją

poważne skutki / długotrwałość i dotkliwość naruszenia

naruszenie norm dla celów zarobkowych



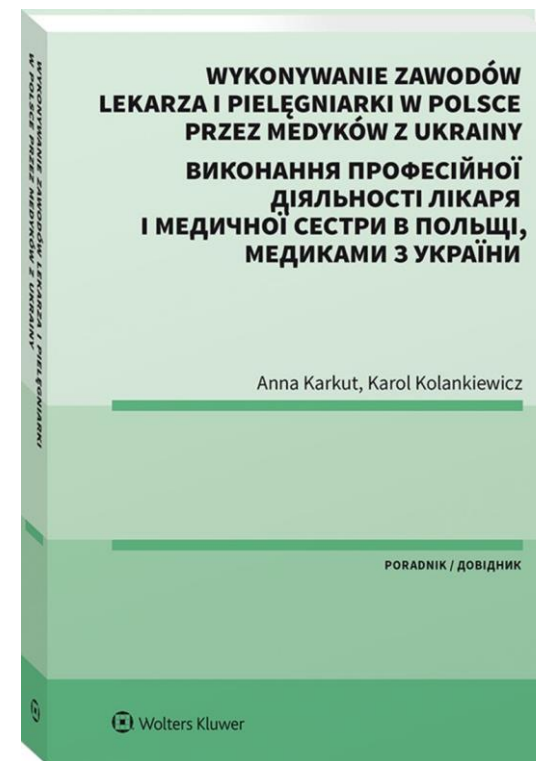
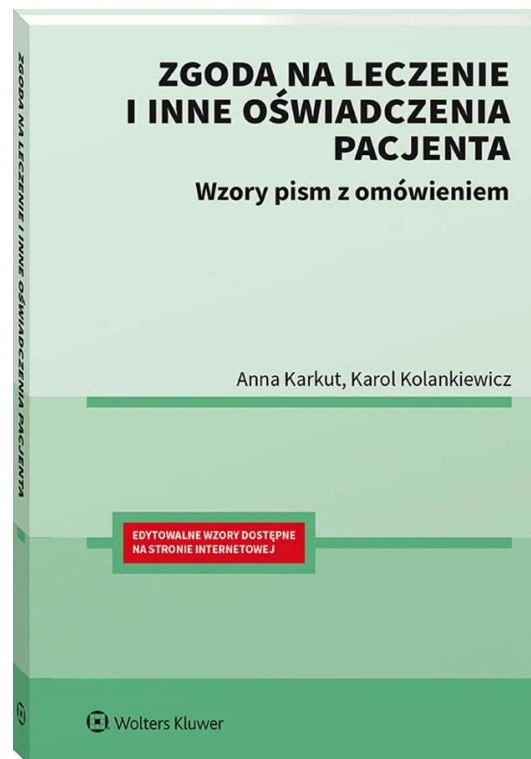
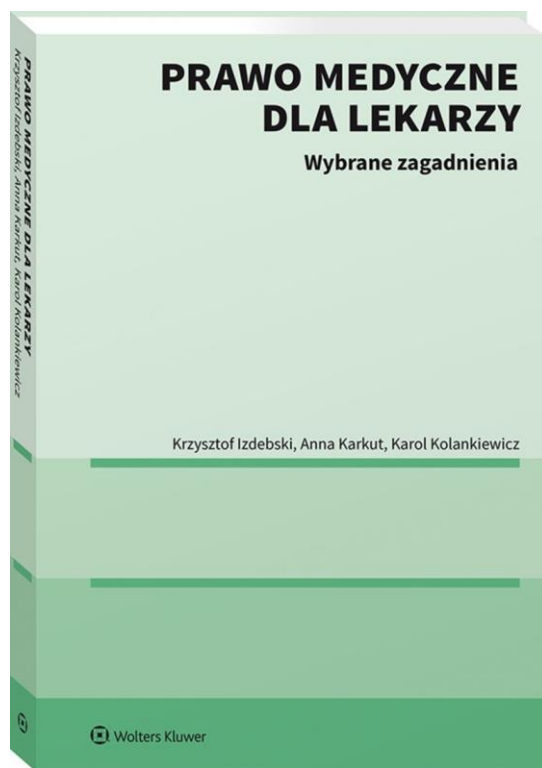
koszty postępowania
w razie ukarania obwinionego
ponosi on koszty postępowania

wyjątkowo sąd lekarski może postanowić inaczej:

- 1. jeżeli uzna, że poniesienie tych kosztów byłoby dla ukaranego lekarza lub jego rodziny zbyt uciążliwe z uwagi na sytuację majątkową i wysokość**
- 2. gdy przemawiają za tym względy słuszności**

DZIĘKUJĘ PAŃSTWU

ZA UWAGĘ



adw. Karol Kolankiewicz
biuro@adwokatkolankiewicz.pl



KANCELARIA ADWOKACKA
KAROL KOLANKIEWICZ